

פרשת דברים

תשע"ח

"וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עֹוג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן לִקְרֹאתָם הוּא וְכָל עַמּוֹ לְמִלְחָמָה אֲדָרְעִי"
(במדבר כא, לג).

מה פתאום הם פונים לדרך הבשן? הם צריכים לעבור את הירדן, למקום שיהיה ממול ירחו, כמו שמפורש בתנ"ך (יהושע ג, זט) שמעבר הירדן היה מול ירחו. אין להם שום צורך לעבור מצפון דרך הבשן.

בארץ סיחון הם היו צריכים לעבור, אבל בארץ עוג אין להם שום צורך, למה הם עולים לשם?

יכול להיות שעשו כן שלא מדעתם, אלא שהענן הלך דרך שם. אבל אז עדיין קשה - למה הענן הלך משם?

יש במסכת סופרים (כא, ט) שעוג מלך הבשן הוא אליעזר עבד אברהם. ודאי יכול להיות שלכן הלכו לבשן, פשוט כי עבד שקנה נכסים הם לאדוניו, אז ארץ הבשן שייכת לנו, כי עוג מלך הבשן הוא עבד אברהם, ומה שקנה עבד קנה רבו.

כיבוש הארץ - אמנם נכון שה' נתן לאברהם את הארץ, אבל במה זכו בני ישראל בארץ? סתם בתור גזלנים? הרי זה מה שאומות העולם טענו על ישראל (רש"י בראשית א, א): **"גזלנים אתם, שכבשתם ארץ שבעה גויים"**.

מפורש בתורה שבעצם ה' רוצה לאבד את העמים האלה בגלל שעשו תועבות - **"וּבְגַלַּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה ה' אֱ-לֹהֵי לֵקִיָּה מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיָהּ"** (דברים יח, יב). ה' מזהיר אותנו שלא נלך אנחנו בחוקות הגויים.

בגלל התועבות הרבות שהיושבים בארץ עשו ירשנו את הארץ. גם גויים בארצות אחרות עשו תועבות, אבל הרמב"ן (ויקרא יח, כה) מסביר שבחוץ לארץ המשפט לא ממחר לבוא כל כך. אבל בארץ, ארץ ה', הארץ לא סובלת עבירות. **"וְלֹא תִקְיָא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאָתָם אֲתֶה כְּאֲשֶׁר קָאָה אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶם"** (ויקרא יח, כח).

התורה התבטאה בביטוי חריף כל כך, **"וְלֹא תִקְיָא"** - ארץ ישראל לא יכול לסבול עבירות כאלה.

הרמב"ן (בראשית יט, ה) אומר שהיו עוד ערים כמו סדום ועמורה בחוץ לארץ, אבל בחוץ לארץ עוברים לסדר היום עד שיבואו לעולם האמת, ואילו סדום ועמורה היו בארץ ישראל ולכן נהפכו.

כנראה שגם בעבר הירדן, גם אם זה לא בגבולות הארץ, בגלל שזה קרוב לארץ ה' לא רוצה גם שם תועבות.

צריך להשמיד את האמורי מפני בני ישראל - גם את ממלכת ממלכת סיחון וגם את ממלכת עוג, מפני שעושים תועבות.

בני ישראל הולכים בארץ בתוך חיללים של הקדוש ברוך הוא. הקדוש ברוך הוא נותן שכר לחיילים שלו - מי שנלחם את מלחמת ה' זוכה לקבל את ארץ ישראל.

לכן משה מתבטא בלשון (במדבר לב, כב): **"וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לְפָנֵי ה'** ולא **"ונכבשה הארץ לפני ישראל"**, כי ה' רוצה את הכיבוש הזה, ועל כך ישראל מקבלים שכר.

מוצאים אנו בתנ"ך שאפילו גויים שנלחמו את מלחמת ה' מקבלים שכר.

מסופר על נבוכדנצר (יחזקאל כט, יח-יט): **"נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֶבֶד יָאֵת חִילוֹ עִבְדָּה גְדֹלָה אֶל צַר כָּל רֹאשׁ מְקָרַח וְכָל פֶּתַח מְרוּטָה וְשֹׁכֵר לֹא הָיָה לוֹ וְלַחִילוֹ מִצַּר עַל הָעִבְדָּה אֲשֶׁר עָבַד עָלֶיהָ"**, כמו שחז"ל פרשו (רש"י שם) שהים עלה ושטף את כל הרכוש של צור אחר שכבשה נבוכדנצר.

"לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים הַנְּנִי נָתַן לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנִשְׂא הַמֶּנֶּה וְשָׁלַל שְׁלָלָה... פָּעַלְתָּו אֲשֶׁר עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם". אפילו נבוכדנצר מלך בבל שלא התכוון לעשות רצון ה', עשה את רצון ה' בצור, ולכן ה' משלם לו שכר ונותן לו את ארץ מצרים.

בארץ ישראל זוכים, זה מה שמשה אומר לישראל (דברים ט, ה): **"לֹא בְצַדִּיקְתָּהּ וּבְיִשְׁרָאֵל לְבַבָּהּ אֲתָהּ בָּא לְרִשְׁתָּ אֶת אֶרְצָם כִּי בְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה ה' אֱ-לֹהֵיךָ מוֹרִישָׁם מִפְּנֵיךָ"** - הייתה מגמה של הקדוש ברוך הוא להשמיד את העמים.

כמו שה' אמר לאברהם (בראשית טו, ז): **"וְדוֹר רְבִיעִי יִשְׁנֹבוּ הֵנָּה כִּי לֹא שָׁלַם עֹון הָאֱמֹרִי עַד הַנְּהָה"**, אז לא הגיע הזמן. רק כשנשלם עוון האמורי - בדור רביעי, אז עם ישראל יכולים לקבל את הארץ.

אמנם ארץ סיחון ועוג לא הייתה בגבול ארץ ישראל שנתן ה' לאברהם, אבל כנראה מפני שהייתה סמוכה לארץ ישראל, אז גם אותה רוצה ה' לנקות מהאמורי.

היא אמנם לא נתקדשה עדיין עד שקידשה יהושע, אבל מן השמיים ייעדו אותה להיות טפל לארץ ישראל, אז ה' מנקה אותה גם כן.

יכול להיות שאם בני ראובן ובני גד לא היו מבקשים לשבת שם, משה היה משאיר את הארץ הזו שממה. אין לישראל צורך בה, ישראל יעברו את הירדן, ישבו בארץ שה' נתן לאברהם. הם רוקנו את הארץ הזו מהאמורי.

בני ראובן ובני גד בקשו, אז קידשו גם את עבר הירדן. אחרת אולי לא היו מקדשים את עבר הירדן. משאירים אותה שממה.

על כל פנים צריך לדעת שחלק מהסיבה שנכנסים לארץ ישראל היא לא רק בזכות האבות הקדושים, אלא גם בזכות שמסלקים את הגויים הטמאים מכאן.

אנחנו יוצאים אחרי תשעה באב לחופש.

צריך לדעת שהחופש הזה הוא הכנה לאלול, לא לצאת יותר מדי מהמסגרת, אלא לשמור על מסגרת הלימוד.

אמרו בדרך רמז שאב זה ראשי תיבות אלול בא. אלול זה הזמן שמעט בכמות ורב באיכות, אז צריך להתכונן לאלול.

בעזרתה ה' נזכה ש"צום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה" (זכריה ח, יט).
ועל כל פנים שנזכרה אחר כך שתהיה שנה טובה וכתובה וחתומה טובה.

תשע"ט

הפרשה הזאת קשה.

משה רבנו מתחיל (דברים א, א): **"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל"**.
הוא מתחיל לספר ש"ה' אלקינו דבר אלינו בחרב בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה" (שם, ו), ואז הוא מתחיל לדבר על מינוי הדיינים ועוד דברים.

איפה נעלם מתן תורה ומעשה העגל? אלו נדחו לפרשות הבאות, ל'ואתחנן ו'עקב'.
אחר כך, אחרי מינוי הדיינים, הוא מתחיל לדבר על מעשה המרגלים, ואחר כך על שהלכו סביב ארץ אדום ועמון ומואב, ואחר כך סיחון ועוג, ואחר כך הוא מתחיל לספר (שם, ג, כג): **"ואתחנן אל ה'"** - זה כבר בפרשה הבאה - **"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר"**.
ואחר כך עוד אזהרה גדולה נגד עבודה זרה, ואחר כך פתאום (שם, ד, מא): **"אז יבדיל משה שלש ערים"**. למה "אז"? למה לא קודם? למה לא אחר כך?
ואחר כך מתחיל (שם, מד): **"וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל"** - מה? עד עכשיו דיבר אל התורכים? לפני מי דיבר עד עכשיו?

אני חושב שצריך להבין כך:

משה רבנו מדבר אל בני גד ובני ראובן, הוא לא מדבר בנוכחות כל ישראל כמו שהפרשה מתחילה.

זה ניסיון אחרון של משה לשכנע את בני גד ובני ראובן לעבור את הירדן, להתיישב בארץ המערבית.

אז לכן הוא מתחיל כך:

הוא מתחיל דבר ראשון, שה' אלוקינו אמר שנלך לארץ ישראל.

אחר כך הוא מדבר על מינוי השופטים. מה הטענה במינוי השופטים? הרי משה אמר וישראל הסכימו, הכל טוב ויפה.

רש"י אומר (שם א, יד) שהטענה במינוי השופטים, שהיו צריכים לומר למשה שהם רוצים לשמוע ממשה, לא מהשופטים, **"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד"**.

זה טענה על בני גד ובני ראובן: אם ישבו רחוק מירושלים, יצטרכו לשמוע הכל מפי תלמיד, לא יוכלו לשמוע ישירות מהסנהדרין בירושלים, אז לא טוב שישבו בעבר הירדן.

אחר כך משה מדבר על שילוח מרגלים, כי הרי הוא חשד בהם בהתחלה שאולי הם גם כן מניאים את לב העם.

ואחרי זה מדבר על אדום ועמון ומואב, שזה העמים שה' ציווה לא להתגרות בהם, שידעו שזה אסור להם לכבוש.

אחר כך הוא מדבר על ארץ סיחון ועוג - זה הרי נוגע אליהם, זה הגבולות שהם קיבלו. אחר כך **"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' "** - אני הרי נמצא גם נמצא איפה שאתם נמצאים, ואני התפללתי תקט"ו תפילות להיכנס לארץ ישראל! לא הסתפקתי בלהיות מעבר לירדן, ואתם יכולים לעבור ואתם לא רוצים לעבור.

ובסוף עוד אזהרה גדולה מעבודה זרה, כי הרי הם בגבול העמים, הם יותר יושפעו חלילה מעובדי עבודה זרה.

וזה באמת מה שהיה בסוף, שהם גלו לפני כל יתר השבטים.

אחרי שכל זה לא מזיז אותם, והם עדיין מתעקשים לשבת בעבר הירדן, אז אין ברירה. **"אֲזַי יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים"**, צריך לתת להם ערי מקלט.

ואחרי כל זה, **"וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** - עכשיו הוא מתחיל לדבר אל כל בני ישראל, לא רק אל בני גד ובני ראובן.

כך, אני חושב, סדר הדברים בפרשה.

אחד הדברים הראשונים, ש**"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד"** - על זה היה דווה ליבנו, מחורבן בית המקדש חסרים לנו כל כך הרבה דברים: אין לנו קורבנות וכהן גדול, מלך ונביא ואורים ותומים והכל.

אבל אחד הדברים הגדולים שחסרים לנו, שאנחנו צריכים להתאבל עליהם - חסרה לנו תורה ברורה, שסנהדרין גדולה יושבת במקום אחד ופוסקת הלכה.

סנהדרין המשיכה לנהוג גם אחרי החורבן, אבל כבר לא יכלו לפסוק בדיני נפשות. לא הייתה להם הקדושה של המקדש שיוכלו לפסוק בדיני נפשות.

אנחנו צריכים להתפלל שתחזור הסנהדרין למקומה, שנוכל לשמוע מפי הרב. אם אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד, קל וחומר שאינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי הבג"ץ.

אז צריך להתפלל שהסנהדרין תחזור, שתהיה תורה ברורה במקום אחד.

שתהיה שם סנהדרין בלשכת הגזית יחד עם כל שאר הדברים, עם מלך מבית דוד, עם נבואה, כהונה, עבודת בית המקדש - כמובן כל אלה.

אבל המקדש עצמו, ממה נובע הכוח שלו? מפני מה החשיבות של המקדש?

לכאורה הפשט הוא כך: בסוף פרשת משפטים, משה עולה להר סיני, נמצא שם ארבעים יום, יורד בפרשת 'כי תשא'.

מה למד באמצע? למד כל התורה כולה מפי הגבורה.

מה בתורה מופיע באמצע, בין העלייה והירידה? רק דיני המשכן, כל דיני העבודה והמשכן.

לא משהו אחר, חוץ מבסוף פרשת שבת, כדי לדעת שכל מה ששייך למקדש אסור לעשות בשבת - ט"ל מלאכות שבת. חוץ מזה, בכל הארבעים יום מופיע בתורה רק ציונים על המשכן.

למה? כי זה הרי לכאורה תשובה על שאלה שמושה שואל, או יכול לשאול: אתה אומר שתיתן לי לוחות, לאן לשים את הלוחות?

אז התשובה היא: תעשה משכן, ושם יהיה ארון ובו יהיו הלוחות, וסביב הארון הזה יהיה מזבח ומנורה ושאר דברים.

אז העיקר במשכן זו התורה שנמצאת במשכן.

זה עיקרו של המשכן, מזה נובע כל הכוח והקדושה של המשכן, מזה שהתורה נמצאת שם.

אז התפילה שלנו, שהתורה תהיה המנהיגה שלנו, שלא יהיו פרצות בתורה או זלזולים בתורה. שלא יחליטו על תחבורה ציבורית בשבת ועוד דברים דומים, אלא יתחילו כולם לקיים תורה ומצווה.

כמובן, יחד עם שאר הדברים שאנחנו צריכים שתהיה גאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.

תשפ"א

התחלת ספר דברים היא קשה לכאורה.

משה רבנו מדבר בתחילה שה' ציווה ללכת לארץ ישראל.

אחר כך עובר לדבר על מינוי השופטים.

אחר כך מספר על מעשה המרגלים, ועל סיחון ועוג וכל מה שכבש מעבר לירדן.

אבל לא מביא כאן לא מתן תורה ולא מעשה העגל - אלו דברים יותר גדולים לכאורה. בא נתחיל מהפרשיות הבאות.

עובר לדבר על ואתחנן לה', ואחר כך עוד אזהרה חמורה נגד עבודה זרה,

ואז עובר פתאום ל"אֵז יְבַדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים" (דברים ד, מא).

"אֵז" - קודם לא, "אֵז יְבַדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים".

ואחר כך (שם, מד): "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

ועד עכשיו אל מי הוא דיבר? דיבר אל התורכים?

הרי גם עד עכשיו הוא מדבר אל בני ישראל. מה זה: "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה

לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"?

רש"י פותח את עינינו.

בפסוק (שם ג, יח): "וְאֵצְוֹ אֶתְכֶם בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר ה' א- לְקִיכֶם נָתַן לְכֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת

לְרִשְׁתָּהּ", אומר רש"י: "מלמד שלבני גד ולבני ראובן היה מדבר".

זה בעצם אומר שכל הפרשה, מתחילת הספר ועד "אֵז יְבַדִּיל", זה הכל משה מדבר אמנם בנוכחות כל בני ישראל, אבל הוא דיבר במיוחד בשביל בני גד ובני ראובן, לנסות

ניסיון אחרון לשכנע אותם לעבור לארץ כנען.

לכן בהתחלה הוא אומר שה' ציווה לכבוש את ארץ כנען, ואחר כך עובר לדבר על מינוי השופטים.

מה הבעיה במינוי השופטים? מה שרש"י אומר (א, יד) ש"אינו דומה שומע מפי הרב

לשומע מפי התלמיד". והם ישבו בעבר הירדן, הם יהיו רחוקים מהסנהדרין ולא

ישמעו, יצטרכו הכל לשמוע מפי תלמיד.

ואחר כך עובר לדבר על המרגלים, כי על זה חשד אותם בהתחלה ש"וְהִנֵּה קָמְתֶם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם" (במדבר לב, יד).

ואחר כך על מלחמת סיחון ועוג, כי זה הרי נוגע להם - הארץ אשר חילק להם. ושלא לכבוש את אדום עמון ומואב כי גם זה נוגע להם - הם ישבו בגבול של העמים האלה, שלא יכבשו אותם.

ואחר כך (שם ג, כג): **"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' "**, זה תוכחה חריפה מאוד. אני התפללתי תקט"ו תפילות כדי להיכנס לארץ ישראל, ואתם יכולים להיכנס לארץ ישראל ולא רוצים להיכנס!

ואחר כך עוד אזהרה חמורה על עבודה זרה, כי הם ישבו בגבול עמים העובדים עבודה זרה, שלא יכשלו.

כמו שחז"ל אומרים שהסוף היה שהם גלו לפני כל יתר השבטים. אחרי שכל זה לא מועיל, הם מתעקשים להישאר בעבר הירדן, נו. **"אִזְ יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים" -** אין עצה, צריך לתת להם ערי מקלט. ואחר כך **"וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" -** עכשיו הוא מדבר אל כל השבטים, ועד עכשיו זה היה תוכחה במיוחד לבני גד ובני ראובן.

כשאנחנו עוזבים את הישיבה אחרי תשעה באב, אנחנו גם במצב ש - גם אם לומדים, הרי **"לא דומה שונה מפי הרב לשונה מפי התלמיד"**.

צריך לשאוף לחזור לישיבה ללמוד. אמנם צריך לנוח קצת בשבועות האלה, צריך להתרענן קצת, אבל לחזור לאלול מתוך שרעפי תורה, שרוצים לשמוע מפי הרב, רוצים ללמוד. אפשר גם בבין הזמנים עד כמה שאפשר ללמוד, לא להתבטל לגמרי מהתורה בבין הזמנים.

כשאנחנו מדברים על הימים האלה, על חורבן ירושלים, אז על מה אנחנו מתאבלים? אנחנו מתאבלים על שאין בית המקדש, על שאין קורבנות.

זה נכון, זה העיקר, אבל לא רק זה. אנחנו מתאבלים גם על ש"מִלְכָּה וְשָׂרְיָה בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה" (איכה ב, ט). שהגלות זה גם חורבן גדול של תורה (עיין חגיגה ה ע"ב). גם כשעוד הייתה סנהדרין אבל כבר לא ישיבה בירושלים, כבר לא יכלו לדון דיני נפשות (שבת טו ע"ב).

מפני שכבר אין רוח הקודש כמו שהייתה במקדש כדי לדון דיני נפשות. ועכשיו שאין סנהדרין בכלל - זה מצב נורא ואיום.

אנחנו אומרים בזמירות של שבת: **"אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ"**. מה פירוש? מי ששומר שבת לפי הגר"א מחלל שבת לפי רבנו תם, ומי ששומר לפי רבנו תם מחלל שבת לפי הגר"א.

גם בדברים אחרים יש מחלוקות בין "הבית יוסף" והרמ"א, וכן יש בדברים אחרים. התורה נעשתה לא כשתי תורות אלא כמאה תורות, כל אחד והרבנים שלו.

זה חורבן התורה. הגלות זה חורבן התורה. אנחנו צריכים להתפלל שהסנהדרין תחזור למקומה, שתהיה תורה שלימה. שידע כל אחד מה הוא צריך לעשות, מתי מוצאי שבת ומתי לא מוצאי שבת ושאר דברים.

לא רק שבת, גם בשאר המצוות צריך תורה. כל המחלוקות שיש לנו.

”מַלְכָּה וְשָׂרֵיהָ בְּגוֹיִם אֵין תּוֹרָה”.

וכשתחזור במהרה בימינו הסנהדרין למקומה, אז מלך מבית דוד ישב לשפוט אותנו כמו שצריך.

אז תהיה תורה שלימה, תהיה יראת שמיים יותר.

כתוב (דברים יד, כג): **”לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים”.**

חז”ל אמרו (ספרי ראה, קו; מדרש הגדול; תוספות בבא בתרא כא ע”א) שכשאדם רואה כהנים בעבודתם ולווים בשירים ובזמרים,

ואת העבודה והכל - זה מכניס יראת שמיים בלב.

אז שתחזור יראת שמיים, כשיבנה המקדש במהרה בימינו.

על זה אנחנו צמים בתשעה באב ומתאבלים. שחסר לנו תורה, הנבואה חסרה לנו.

על זה אנחנו צמים ומתאבלים. שהכל חסר לנו, הכל חסר.

אבל אנחנו שואפים לבניין המקדש ובניין התורה, בניין מלכות בית דוד.

במהרה בימינו, אמן.

תשפ”ב

משה אומר לישראל (דברים א, יב-יג): **”אֵיכָה אֶשָׂא לְבַדִּי טְרַחְכֶם וּמִשְׂאֵכֶם וְרִיבְכֶם. הֲבֹ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים”** וכן הלאה.

למה זו תוכחה לישראל?

עצם זה שהם טרחנים, רש”י מסביר שהם מטריחים הרבה.

אם היה טוב עם ישראל היו מבטיחים לא להיות טרחנים, אבל זה לא קורה. זה אולי

אי אפשר להבטיח.

אז משה אומר שימנו שופטים. אנחנו יודעים כבר מספר שמות (יה, יג-כה) שזו הצעה

של יתרו.

משה אומר לישראל שימנה שופטים, וישראל אומרים (דברים שם, יד): **”טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר**

דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת”.

זה לכאורה טוב מאוד. משה רוצה וישראל רוצים, מה יותר טוב מזה?

אומר רש”י (שם, יד), שזו בכל זאת תוכחה לבני ישראל.

שהם היו צריכים לומר: 'לא, אנחנו רוצים שאתה תהיה השופט שלנו, "אינו דומה

שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד”.

משה אומר שזה למעלה מהכוחות שלו, אז היו צריכים לעזור לו, אבל לא להסכים למינוי שופטים.

ישראל מסכימים למינוי השופטים, אז זו תוכחה לישראל.

למה זו תוכחה? משה מציע וישראל מסכימים. מה רע בזה?

שהיו צריכים לומר **"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד"**.

אנחנו רוצים לשמוע מפסק שלך, מה קורה אם השור אכל את התבואה של חברו. שאתה תגיד לנו, לא שתלמידך יגיד לנו.

"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד".

למרות שהתלמידים הם אנשים ראויים, **"אנשים חכמים ונבנים"**,

בכל זאת, **"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד"**.

זה המוסר שאנחנו צריכים לקחת איתנו, כשאנחנו יוצאים עכשיו לבין הזמנים.

שחסר לנו עכשיו **"שומע מפי הרב"**.

בבין הזמנים גם צריך ללמוד, בוודאי.

הרי, מצד אחד צריך להתאווור, אבל לא לגמרי להתאווור, גם ללמוד קצת בבין הזמנים.

אבל גם כשלומדים קצת, **"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע מפי התלמיד"**.

בישיבה אפשר לשמוע מהרבנים בעצמם.

לכן בין הזמנים זה רק "דחוויה", זה לא "הותרה".

מוכרחים לנוח, מוכרחים להתאווור.

בפרט שבא זמן קשה, זמן אלול. הוא אמנם לא ארוך אבל הוא זמן מרגש מאוד.

אז צריך לנוח, להתאווור,

אבל זה "דחוויה", זה לא "הותרה".

מי שיכול לשמוע מפי הרב, שילמד מפי הרב. אם אי אפשר אז לומדים בלי הרב.

זה כלל גדול בחיים, לא רק בבין הזמנים.

זה כלל גדול, שכמה שאפשר לשמוע מפי הרב.

זה יותר טוב מלשמוע מכלי שני, "כלי שני אינו מבשל" כידוע בהלכות איסור והיתר.

כדאי לשמוע מפי הרב עד כמה שאפשר.

לשאוף תמיד להיות בחברת גדולי תורה ושומריה, ולקבל מהם מה שאפשר לקבל מהם.

מה שאי אפשר, בבין הזמנים כשאי אפשר, אז צריך ללמוד לבד.

זה יותר טוב מלא ללמוד בכלל. **"שומע מפי התלמיד"** זה יותר טוב מלא שומע בכלל.

צריך להשתדל לקבוע גם בבין הזמנים זמן ללימודי תורה ויראת שמיים. ניכנס לאלול מוכנים קצת.

אמרו: ראשי תיבות של א"ב, זה ראשי תיבות 'אלול בא'.

חודש אב הוא הכנה לחודש אלול.

בעזרת ה' ניכנס לשנה הבאה, נכתב ונחתם כולנו עם כל בית ישראל לחיים טובים ולשלום.

